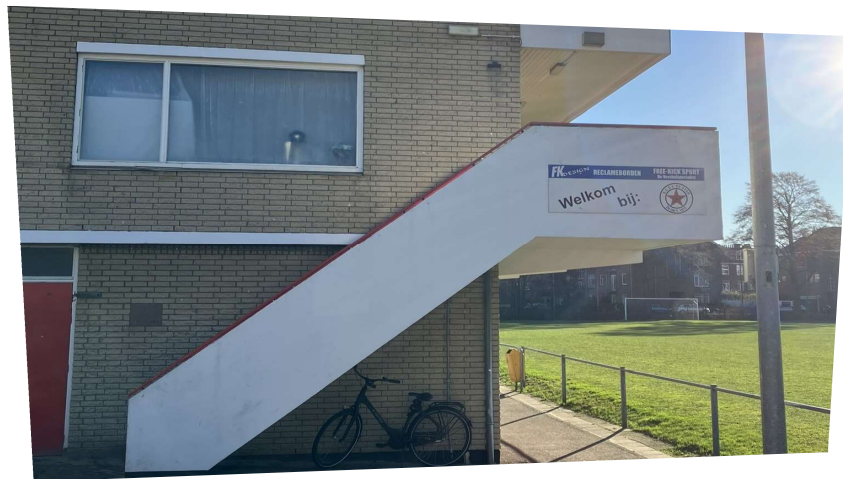

BSV Moerwijk-Noord 2023 - 2024

Nulmeting Buurtsportvereniging Moerwijk-Noord

Auteur

Sjoerd Dreteler & Tom Arnoldus – van Schendel

Afdeling

Lectoraat: Impact of Sport

Datum

21 juni 2024

Type project

Rapport Buurtsportvereniging Moerwijk-Noord

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Living Labs – Van verleden naar heden.....	4
2.1	Terugblik.....	4
2.2	Doorontwikkeling Living Lab.....	6
2.3	Methode.....	7
3	Achtergrondinformatie Moerwijk-Noord	8
3.1	Bevolkingssamenstelling en demografische gegevens Moerwijk-Noord	9
3.2	Sport, bewegen en gezondheid in Moerwijk-Noord	11
3.3	Behoeftte aan sport vanuit Moerwijk-Noord	12
4	Hardware	13
4.1	Verenigingscomplex BSV Moerwijk-Noord	13
4.2	Playgrounds & speelplekken	14
4.3	Openbare groene ruimte	15
4.4	Routes & paden.....	15
4.5	Toegankelijkheid en inclusie	17
5	Software	18
5.1	Activiteiten	18
5.2	Communicatie & voorlichting.....	18
5.3	Inclusie en voorzieningen	19
6	Orgware.....	20
6.1	Partners BSV.....	20
6.2	Onderhoud & beheer.....	20
6.3	Eigenaarschap & financiën.....	20
6.4	Voetbalvereniging De Ster: organisatie en leden.....	20
6.5	Inclusie en ondersteuning	22
7	Conclusie	23
8	Referenties	25
9	Bijlages	26

1 Inleiding

Om de sport- en beweegparticipatie in Nederland te vergroten wordt gebruik gemaakt van Living Labs. Hier is geen eenduidige definitie voor, maar in de volgende beschrijving wordt getracht de karakteristieke kenmerken goed op te nemen:

“Zowel een fysieke locatie als een gezamenlijke aanpak, waarin verschillende partijen experimenteren, co-creëren en testen in de levensechte omgeving, afgebakend door geografische en institutionele grenzen” (Schliwa en McCormick, 2016 p.174).

Sinds 2019 werkte de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool op sport- en beweeggebied samen in 2 Living Labs: 1. Sportvereniging H.K.V./Ons Eibernet en 2. Wijkcentrum Bouwlust-Vrederust. Op beide locaties zijn projecten gedraaid in samenwerking tussen de gemeente Den Haag, de Haagse Hogeschool en lokale partijen. Mid-2023 is besloten geen nieuwe projecten meer op te zetten vanuit de 2 bestaande locaties, maar de pijlen te richten op een nieuwe locatie. We verwachten dat dit de onderlinge samenwerking ten goede komt en dat het effect van sport en bewegen op bewoners in een wijk nauwkeuriger beschreven kan worden. Als nieuwe locatie is gekozen voor Brinckerinckstraat 71, 2531 VE Den Haag. Op deze locatie in Moerwijk-Noord is Sociaal Cultureel & Sport Vereniging De Ster (hierna voetbalvereniging De Ster) gehuisvest. Het doel van het Living Lab is om op deze nieuwe locatie samen met bewoners en andere belanghebbenden een buurtsportvereniging (hierna BSV) te realiseren die aansluit bij de behoeftes van de bewoners van Moerwijk-Noord en waar ruimte blijft voor het bestaan van voetbalvereniging De Ster. Om dit te bereiken wordt ingezet op het creëren van een pedagogisch veilige, open en toegankelijke vereniging met verschillende vormen van sporten en bewegen die zijn afgestemd op de behoeftes van de wijk. De BSV zou een sociale wijkfunctie moeten krijgen dat bijdraagt aan sport en bewegen. In het verlengde hiervan is er gewerkt aan de volgende visie voor de BSV, opgesteld door de huidige partners (zie hoofdstuk 7.1):

“In 2026 wordt de locatie optimaal gebruikt om te sporten en bewegen in de wijk. De Buurtsportvereniging - De Ster (nu Moerwijk-Noord genoemd) draait organisatorisch en financieel zelfstandig met, door en voor de bewoners uit Moerwijk-Noord. De lessen die hieruit voortkomen worden de komende jaren actief gedeeld in het netwerk van Living Labs, en ter gebruik voor andere locaties, zowel binnen als buiten Den Haag.”

Inmiddels zijn we een jaar verder en is er al veel gebeurd. Het document wat u nu leest is een verslaglegging en inventarisatie van de ontwikkelingen tot heden en geeft een goed beeld van de huidige stand van zaken. Het document is als volgt opgedeeld: in hoofdstuk 2 zal een terugblik worden gedaan op de Living Labs die zich binnen de gemeente Den Haag de afgelopen jaren op sporten en bewegen hebben gericht. Daarna zal uiteengezet worden hoe het huidige Living Lab tot stand is gekomen. Om een beter beeld te krijgen van de omgeving van Living Lab BSV Moerwijk-Noord wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de geschiedenis, de bewoners, de gezondheid van de bewoners en het beweeggedrag van de bewoners van Moerwijk-Noord. Aan de hand van het BVO-Model (zie hoofdstuk 2) zal vervolgens in hoofdstuk 4, 5 en 6 uitgelegd worden hoe het staat met de hardware, de software en de orgware in het nieuwe Living Lab. Tot slot staan in hoofdstuk 7 conclusies. Op basis van het BVO-Model (zie hoofdstuk 2) zal jaarlijks een nieuwe inventarisatie gedaan worden.

2 Living Labs – Van verleden naar heden

2.1 Terugblik

Zoals in de inleiding genoemd zijn er vanuit 2 Living Labs de afgelopen jaren projecten opgezet. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat er is gerealiseerd en geleerd. Los van de specifieke lessen die elk project op heeft geleverd zijn er ook algemene lessen te leren over het opzetten van wijkgerichte sport- en beweeginitiatieven middels een Living Lab. De onderstaande informatie is gebaseerd op de Eindrapportage Haags Sportkwartier 2019-2022, resultaten uit het onderzoek De Stad als Lab (Van der Heijden, Loeber & anderen, 2022) en werkdocumenten vóór 09-2023:

De Living Labs tussen 2019 en 2022

In de afgelopen jaren zijn twee sportieve ontmoetingsplekken gerealiseerd. In Morgenstond bij sportvereniging H.K.V./Ons Eibernet en in Bouwlust-Vrederust bij Wijkcentrum Bouwlust. Vanuit deze plekken zijn veel (sportieve) activiteiten, eenmalig en terugkerend, georganiseerd. Dit met als doel om in contact te komen met bewoners en samen in beweging te zijn. Voorbeelden hiervan zijn de ladies day in Morgenstond en de tekenwedstrijd in Bouwlust-Vrederust.

De ladies day heeft onder andere bijgedragen aan het bij elkaar brengen van een groep vrouwen met een cultureel diverse achtergrond. Deze groep komt nog steeds twee keer per week samen om te sporten in de sportzaal van H.K.V./ Ons Eibernet, waarbij er na afloop in de kantine ruimte is voor een sociaal moment.

De tekenwedstrijd heeft, samen met een tal andere activiteiten, bijgedragen aan de kind-moederinstuif. In samenwerking met de in pandige bibliotheek in het wijkcentrum sporten twee groepen kinderen van de naastgelegen basisschool op de woensdagmiddag. Afwisselend gaat een groep kinderen sporten onder begeleiding van Het Talentenhuis en de andere groep aan de slag met cultuur in de bibliotheek. De moeders hebben tegelijkertijd zelf een sportmoment. Deze activiteiten lopen nog steeds en worden goed bezocht. Het wijkcentrum werkt nu met inschrijffijsten, zodat zoveel mogelijk verschillende kinderen kunnen meedoen aan de activiteiten.

Daarnaast is ook een project opgezet om mensen met een chronische aandoening of fysieke beperking aan het bewegen te krijgen. Onder begeleiding van een gespecialiseerde sportleraar, dichtbij de eigen woning en in een veilige omgeving is een wekelijks beweegaanbod gecreëerd waar binnen 3 maanden 15 deelnemers op af kwamen. Daarmee was het maximum bereikt. Nu, twee jaar later, beweegt deze groep nog steeds en ondanks kleine wisselingen zitten daar nog steeds deelnemers van het eerste uur tussen.

Bovenstaande geeft een indicatie van de projecten die eerder binnen de Living Labs zijn uitgevoerd. Meer informatie over de projecten, de Living Labs en de resultaten hiervan zijn gebundeld en samengevoegd in de podcast serie: 'Living Lab Resultaten' van Haags Sportkwartier. Deze is onder andere te vinden op Spotify. De belangrijkste resultaten voor het Living Lab Moerwijk-Noord zijn hieronder weergegeven.

Les 1: Zorg in het voortraject voor een overeenstemming m.b.t. het hogere doel, centrale vraagstuk, de visie of andere doelstellingen die gekoppeld zijn aan het Living Lab én blijf periodiek hierover in gesprek.

Bij de start van de samenwerkingen is het belangrijk om overeenstemming te creëren met betrekking tot bovenstaande. Binnen het Living Lab was er onenigheid over het centrale vraagstuk, waardoor de bijbehorende doelstellingen niet voor alle partners hetzelfde waren. Dit zorgde voor veel ruis in de interne en externe communicatie en het belemmerde de samenwerkingen. Het bleek lastig om dit halverwege het traject te verduidelijken, waardoor deze onenigheid bleef voortbestaan.

Les 2: Zorg voor een gelijkwaardige samenwerking waarbij iedereen die aan tafel zit (als individu of als vertegenwoordiger van een groep) invloed heeft op beslissingen die er binnen het "lab" worden genomen.

Binnen het Living Lab was de veronderstelling dat een partij bepalend was, namelijk de gemeente Den Haag. De gemeente Den Haag beheerde de financiële aspecten en had te maken met de meeste verantwoordingsstromen. Hierdoor hadden andere partijen binnen de samenwerking het gevoel dat zij geen invloed hadden op de beslissingen die genomen werden of het idee dat zij sommige documenten niet mochten inzien. Ook dit heeft een nadelig effect op de samenwerking en de uiteindelijke resultaten die behaald worden. Open communicatie bleek een grote behoefte en succesfactor voor een betere (gelijkwaardige) samenwerking.

Les 3: Den Haag Zuidwest is een groot gebied, breng focus aan.

Toen het Haags Sportkwartier nog in de kinderschoenen stond, was de gedachte om er voor heel Den Haag Zuidwest te zijn op het gebied van sport en bewegen. Gaandeweg bleek dit een te groot gebied en te grote opgave voor de capaciteit van het lab en het team. Dit resulteerde in versnipperde processen en resultaten, waardoor het lastig was om achteraf concrete uitspraken te doen over de onderzoeksvragen. Door het aanbrengen van een focus is het effect van de werkzaamheden beter te volgen en te beschrijven.

Les 4: Ieder initiatief dat we willen gaan opzetten of dat is uitgevoerd bespreken in termen van acties, uitkomsten, aannames en uiteindelijk bijdrage aan de sociale droom/het doel etc.

Binnen het concept leren door te doen zijn de activiteiten niet altijd even goed gemonitord of besproken in het licht van het hogere doel. Hierdoor vroeg men zich gaandeweg af, of achteraf, of de juiste dingen worden gedaan en voor wie. Dit terwijl hier toch veel tijd en energie in was gestoken, wat ook tot frustratie leidde bij projectleden die bij deze activiteiten betrokken waren. Door initiatieven/activiteiten systematisch te bespreken kan je dit voorkomen.

Les 5: Voorkom onbedoelde concurrentie en zorg voor win-win situaties binnen een gelijkwaardige samenwerking

Gedurende de looptijd van de eerdere twee Living Labs was er onvrede bij (commerciële) sportorganisaties uit dezelfde wijk. Deze sportorganisaties waren van mening dat de maatschappelijke projecten die vanuit de Living Labs werden uitgevoerd onbedoeld zorgden voor concurrentie met het sportaanbod van de sportorganisatie. De sportorganisaties uit de wijk zagen wel in dat deze projecten belangrijk zijn voor de wijk, maar vonden dat dit anders moet worden vormgegeven. Op een manier dat de bewoners bij de sportverenigingen terecht kwamen. De samenwerkingen die goed verliepen berustten op overkoepelende doelen, waardoor win-win situaties en gelijkwaardige samenwerkingen ontstonden.

Les 6: Meer resultaatgericht werken dan taakgericht werken.

In de living labs werden volgens de methodiek, zoals co-creatie en Participatief Actie Onderzoek, projecten opgestart. In deze fase bleek het lastig om de eindgebruikers vanaf het begin te betrekken, maar ook om binnen het projectteam in deze opzet te werken. Dit heeft ervoor gezorgd dat het living lab het doel werd en niet meer een middel om samen, op een gelijkwaardige manier, met betrokkenen te werken aan complexe vraagstukken. De nadruk kwam vooral te liggen op de taak, waardoor er vooral is beschreven wat er is gedaan of men gaat doen, soms zelf wat men zou moeten doen. Door meer resultaatgericht te werken, waarbij het living lab als middel centraal blijft staan, is de kans groter om daadwerkelijke uitkomsten en inzichten te genereren. Die vervolgens weer verder gebracht kunnen worden.

2.2 Doorontwikkeling Living Lab

Eind 2022 zijn de Living Labs geëvalueerd. Tegelijkertijd vonden er veel personele wisselingen plaats. Met vernieuwde energie is daarom door de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool gekeken op welke manier het opdoen van kennis vanuit een Living Lab structuur voortgezet kon worden. Vanuit de gemeente Den Haag is destijds geopperd om aan te haken bij een reeds bestaande samenwerking tussen de Haagse Sporttuin Moerwijk, voetbalvereniging De Ster en de Hockey Foundation. Deze 3 partijen waren al enige tijd met elkaar in gesprek over het door ontwikkelen van de sportaccommodatie in Moerwijk-Noord. Wat in deze samenwerking nog ontbrak, was middelen en mankracht.

Het aanhaken vanuit de Living Lab structuur door de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool bij de reeds bestaande samenwerking van bovengenoemde 3 partijen sluit aan bij de lessen die eerder zijn geleerd. Daarnaast kunnen de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool voorzien in de middelen en mankracht die nodig geacht werd.

Daarom is begin 2023 besloten geen nieuwe projecten meer op te zetten binnen de eerdere Living Labs en de pijlen te richten op de nieuwe locatie in Moerwijk-Noord met als nieuwe naam: buurtsportvereniging Moerwijk-Noord (BSV Moerwijk-Noord).

Voor BSV Moerwijk-Noord zijn er een aantal verschillen ten aanzien van de twee eerdere Living Labs:

- We haken nu aan op een bestaande samenwerking, en bouwen voort op de energie die er al is. Dit hoeven we dus niet zelf te creëren/op te zetten.
- Er is focus aangebracht in het vraagstuk en het gebied. Daar waar onze scope heel Zuidwest was, is het nu gericht op Moerwijk-Noord (i.p.v. +/- 60k inwoners nu 7k inwoners).
- Doordat Moerwijk-Noord omgeven wordt door 4 drukke wegen zal BSV Moerwijk-Noord zich primair richten op de directe omgeving.
- Door de complexiteit in organisaties en het feit dat er al energie aanwezig is, is de benadering binnen BSV Moerwijk-Noord minder gefocust op het Participatief Actie Onderzoek als methode. Hier wordt nu even afscheid van genomen, om misschien later weer toe te passen. Met andere woorden, er worden nu initiatieven opgezet en gecreëerd om in contact te komen met bewoners. Bij de twee eerdere Living Labs probeerde we eerst in contact te komen met bewoners, om hen vervolgens te motiveren en samen met hen activiteiten of initiatieven te realiseren.
- Met de samenwerkende partijen is gestart door één gemeenschappelijk gedragen missie te formuleren die aansluit bij de visie (zie hoofdstuk 1). Deze missie bestaat uit verschillende delen en is als volgt geformuleerd:

“We gaan met het nieuwe projectteam samen met bewoners en andere belanghebbenden een buurtsportvereniging maken in Moerwijk-Noord (locatie De Ster).

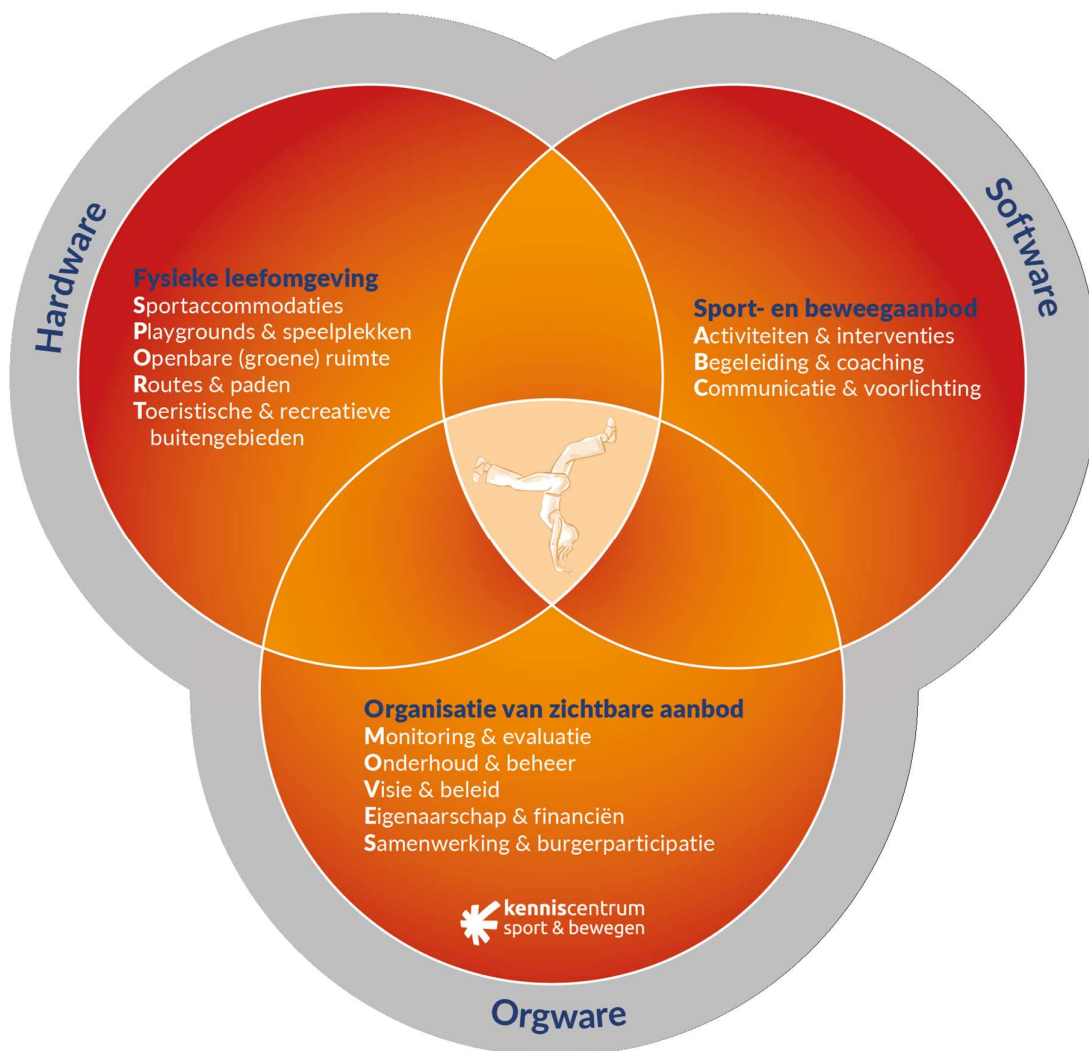
Een pedagogisch veilige, open en toegankelijke vereniging met verschillende vormen van sporten en bewegen, afgestemd op de behoeften van de wijk, binnen de mogelijkheden die de locatie biedt. De sociale wijkfunctie/ontmoetingsplek is een mogelijk werkzaam mechanisme dat kan functioneren om beweeg/sportdoelen te bereiken.

In 2026 wordt de locatie optimaal gebruikt om te sporten en bewegen in de wijk. En draait de buurtsportvereniging organisatorisch en financieel zelfstandig met en door mensen uit Moerwijk-Noord. De lessen die worden geleerd worden de komende jaren actief gedeeld in het netwerk Living Labs, en ter gebruik voor andere locaties, zowel binnen als buiten Den Haag.”

2.3 Methode

Om de voortgang in het toewerken naar een buurtsportvereniging te monitoren maken we gebruik van het Model BeweegVriendelijke Omgeving, ofwel het BVO-Model (Hoyng & van Eck, 2021). "Dit BVO-model laat zien dat een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit een combinatie van de elementen hardware, software en orgware." (zie afbeelding 1). Omdat het BVO-Model gericht is op de publieke omgeving in het algemeen is niet elk onderdeel van toepassing op het realiseren van een buurtsportvereniging. Daarom zijn in dit rapport enkel de onderdelen binnen hardware, software en orgware benoemd waar nu sprake van is of waarover informatie is én is informatie toegevoegd die mogelijk relevant is tijdens de ontwikkeling van een buurtsportvereniging. De data is verzameld door informatie op te vragen, observaties te doen, veldnotities te maken bij evenementen, interviews te doen en door notulen van vergaderingen te analyseren.

Afbeelding 1: Model BeweegVriendelijke Omgeving

Eind april 2024 is er een fysieke loopbrug geplaatst tussen de Haagse Sporttuin Moerwijk en de sportvelden van BSV Moerwijk-Noord. Doordat dit een eerste grote verandering is geweest in de fysieke omgeving zijn data tot aan dit moment meegenomen in deze nul-schets. Data en informatie vanaf medio april, inclusief de aanleg van de brug, zijn dus niet meegenomen in de analyse.

3 Achtergrondinformatie Moerwijk-Noord

In 1923 werd ten zuiden van de wijk Rustenburg-Oostbroek een start gemaakt voor de aanleg van het Zuiderpark. In die tijd was het park nog omringd door weilanden, zoals te zien in afbeelding 2. Deze ruimte zou uiteindelijk voorbestemd zijn voor het realiseren van woonwijken.

Moerwijk was een van die eerste woonwijken die ten zuidoosten van het Zuiderpark werd opgebouwd. De eerste stratenaanleg startte in 1932 en de oplevering van de eerste huizen begon in 1934. Deze ontwikkeling, het opgeven van weilanden/tuinbouwgrond voor woonwijken, zette zich ook voort in de periode van wederopbouw (1940-1965) door de behoefte aan woningen. De inrichting van Den Haag Zuidwest, waar Moerwijk-Noord een onderdeel van is, werd op hoofdlijnen bepaald met het structuurplan van Willem Dudok in 1949. De woningen in de wijken bestaan voornamelijk uit arbeiderswoningen. Er zijn wel kleine verschillen te zien tussen de wijken, met in Moerwijk meer kleinere woningen voor alleenstaanden, ouderen en kinderloze gezinnen.

In de loop der jaren hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden, zo werd hoogbouw toegevoegd en Zuidwest verder bebouwd om de woningnood tegen te gaan. De grootste veranderingen zijn het afgelopen decennia ingezet. Dit zijn met name de stadsvernieuwingsprojecten, om de kwaliteit van de huisvesting en de leefomstandigheden in de wijk te verbeteren. Het omvatte het renoveren van oude gebouwen, het bouwen van nieuwe woningen en het verbeteren van de infrastructuur (Valentijn, 2002).

Tegenwoordig is Moerwijk-Noord een diverse wijk met een mix van verschillende culturen en gemeenschappen. Nog steeds wordt grootschalig ingezet op diverse programma's binnen het Nationaal Programma Zuidwest, zoals wonen & leefomgeving, gezondheid & vitaliteit en sociale samenhang & participatie. Om tot een verdere beeldvorming te komen beschrijven de volgende sub paragrafen de bevolkingssamenstelling, sport en bewegen en gezondheid in de wijk (NPZW, 2023).

Afbeelding 2: luchtopname uit circa 1930 met het Zuiderpark in het midden, omringd door weilanden (Valentijn, 2002).

3.1 Bevolkingssamenstelling en demografische gegevens Moerwijk-Noord

3.1.1 Inwonersaantal Moerwijk-Noord

Op 1 januari 2023 telde Moerwijk-Noord 7.115 inwoners. Op basis van de inwonersaantallen van de afgelopen 5 jaar is te zien dat er geen grote veranderingen plaatsvinden en het inwoneraantal iets boven de 7000 zit (zie tabel 1) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024a).

Tabel 1: aantal inwoners Moerwijk-Noord 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal inwoners	7040	7080	7025	7040	7115

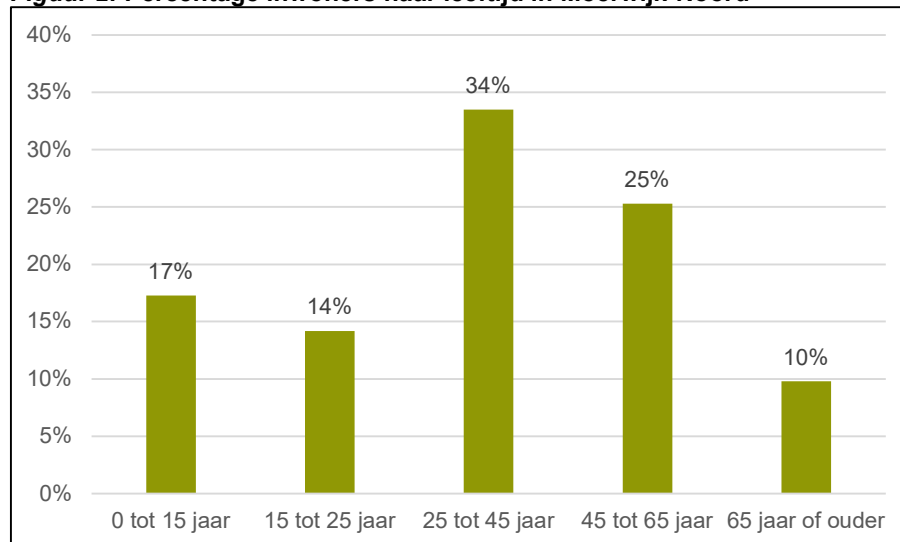
3.1.2 Man-vrouw verhouding Moerwijk-Noord

In Moerwijk-Noord is een redelijk evenredige man-vrouw verhouding (52% man, 48% vrouw). Ten opzichte van Moerwijk als geheel is hier geen verschil in te zien. Wel is dat het percentage mannen in Moerwijk-Noord iets hoger ligt dan in de gemeente Den Haag dan het percentage vrouwen (50% man, 50% vrouw) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024a).

3.1.3 Leeftijdsverdeling inwoners Moerwijk-Noord

Kijkend naar de leeftijdsverdeling binnen Moerwijk-Noord zien we dat Moerwijk-Noord een relatief jonge inwonerspopulatie heeft. 64% van de inwoners in Moerwijk-Noord is onder de 45 jaar oud. 31% van de inwoners is zelfs jonger dan 25 jaar en slechts 10% van de inwoners is 65 jaar of ouder (zie figuur 2) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024a).

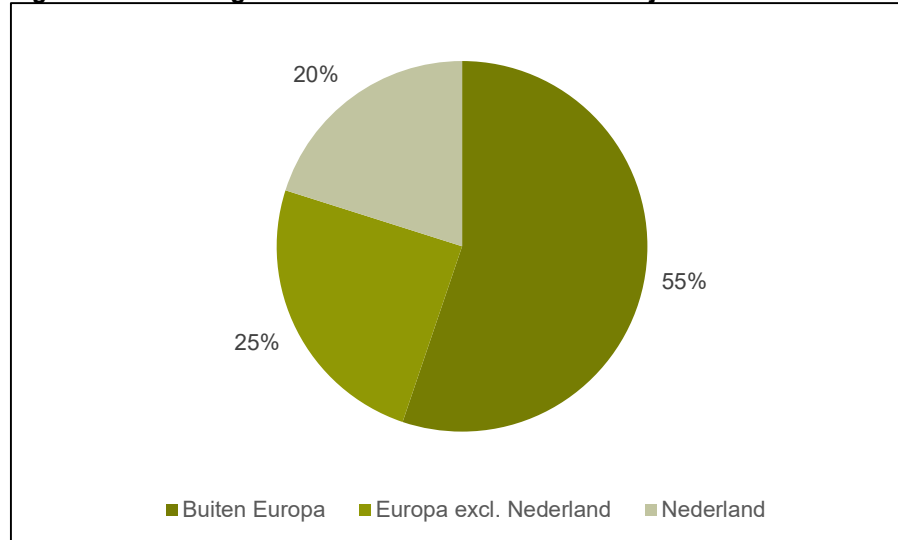
Figuur 2: Percentage inwoners naar leeftijd in Moerwijk-Noord

3.1.4 Herkomst inwoners Moerwijk-Noord

De meerderheid van de bewoners in Moerwijk-Noord (55%) heeft een herkomst die buiten Europa ligt. Dit is hoger ten opzichte van Den Haag (28%) en Nederland (10%). Daarnaast valt op dat bijna een kwart van de inwoners van Moerwijk-Noord (25%) een Europese niet Nederlandse achtergrond heeft (zie figuur 4). Ook dit is opmerkelijk als de data van Den Haag (7%) en Nederland (4%) ernaast worden gehouden. Slechts 20% van de inwoners van Moerwijk-Noord heeft een herkomst uit Nederland, in Den Haag (65%) en Landelijk (86%) liggen deze percentages hoger (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024a).

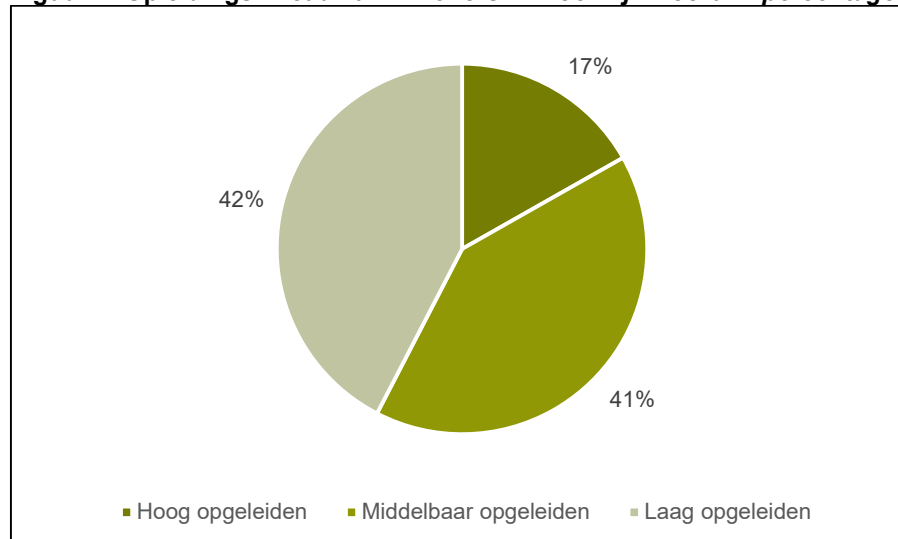
Figuur 1: Percentage inwoners naar herkomst Moerwijk-Noord

3.1.5 Opleidingsniveau in Moerwijk-Noord

Moerwijk-Noord heeft een grote populatie laag en middelbaar opgeleiden inwoners. Dit aantal ligt voor beide groepen rond de 40%. Het aantal hoog opgeleiden ligt aanzienlijk lager (17%) (figuur 5). In Den Haag (36%) en Nederland (32%) ligt het percentage opgeleiden bijna 2 keer zo hoog (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024b).

Figuur 2: Opleidingsniveau van inwoners in Moerwijk-Noord in percentages uitgedrukt

3.1.6 Arbeidsparticipatie inwoners Moerwijk-Noord

In Moerwijk-Noord verricht 57% van de inwoners geregistreerd werk. Dit is lager ten opzichte van Den Haag (79%) en Nederland (65%). Van de arbeidspopulatie is 76% in loondienst en 24% aan het werk als zelfstandige (zie tabel 2), dit komt in grote lijnen overeen met Den Haag (79%, 21%) en Nederland (83%, 17%) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024b).

Tabel 2: Percentage netto arbeidsparticipatie, werknemer en zelfstandigen per buurt

	Netto Arbeidsparticipatie	Percentage bewoners in loondienst*	Percentage bewoners werkzaam als zelfstandigen*
Moerwijk-Noord	57%	76%	24%

**percentage ten opzichte van de netto arbeidsparticipatie*

3.1.7 Financiële situatie inwoners Moerwijk-Noord

Als we kijken naar het gemiddelde inkomen per inwoner in Moerwijk-Noord blijkt dat dit 21.200,- euro per jaar bedraagt. Dit is flink lager dan het gemiddelde jaarinkomen in de gemeente Den Haag (€38.600,-) en ten opzichte van het landelijke gemiddelde jaarinkomen (€30.800,-). Daarnaast is het percentage huishoudens wat onder of rond het sociaal wettelijk minimum leeft in Moerwijk-Noord 16,7% (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2024b)

3.2 Sport, bewegen en gezondheid in Moerwijk-Noord

3.2.1 Sport en beweeggedrag Moerwijk-Noord

Wanneer we kijken naar het sport en beweeggedrag van de inwoners van Moerwijk-Noord zien we dat 44% van de inwoners voldoet aan de beweegrichtlijn zoals opgesteld als norm door de overheid. Het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn in Moerwijk-Noord ligt daarmee lager dan het percentage in de gemeente Den Haag (49%) en lager dan het percentage op landelijk niveau (47). Daarnaast zien we dat het percentage inwoners van Moerwijk-Noord dat wekelijks sport 40% is. Ook dit percentage is lager dan het percentage inwoners in Den Haag wat wekelijks sport (51%) en het percentage inwoners in Nederland wat wekelijks sport (52%) (zie tabel 3) (RIVM, 2022).

Tabel 3: Sport en beweeggegevens van Moerwijk-Noord uitgezet tegen de gegevens van de gemeente Den Haag en Nederland, in percentages uitgedrukt

	Voldoet aan de beweegrichtlijn	Sport wekelijks
Moerwijk-Noord	44%	40%
Gemeente Den Haag	49%	51%
Nederland	47%	52%

3.2.2 Gezondheid Moerwijk-Noord uitgedrukt in mate van overgewicht

Kijkend naar de mate van overgewicht in Moerwijk-Noord blijkt dat 54% van de inwoners overgewicht heeft. Het percentage inwoners met overgewicht ligt daarmee hoger dan het percentage overgewicht in de gemeente Den Haag (50%) en het percentage overgewicht in Nederland (52%). Daarnaast zien we dat 21% van de inwoners van Moerwijk-Noord ernstig overgewicht heeft. Dit wil zeggen dat hun BMI hoger is dan 25. Ook dit percentage is hoger dan het percentage inwoners met ernstig overgewicht binnen de gemeente Den Haag (17%) of binnen Nederland (17%) (zie tabel 4) (RIVM, 2022).

Tabel 4: Gezondheidsgegevens van Moerwijk-Noord uitgedrukt in mate van overgewicht in percentages uitgezet tegen gegevens van de gemeente Den Haag en Nederland

	Overgewicht	Ernstig overgewicht
Moerwijk-Noord	54%	21%
Gemeente Den Haag	50%	17%
Nederland	52%	17%

3.2.3 Beperkingen vanwege gezondheid binnen Moerwijk-Noord

Wanneer er gekeken wordt naar de gezondheid moet ook gekeken worden naar de gevolgen die dit heeft. Uit de gegevens blijkt dat 39% van de inwoners van Moerwijk-Noord beperkt wordt vanwege de gezondheid. Dit aantal ligt hoger dan binnen de gemeente Den Haag (35%) en hoger dan het landelijke percentage (34%). Daarnaast wordt 7% van de inwoners ernstig beperkt vanwege de gezondheid. Ook dit percentage is hoger dan het percentage binnen de gemeente Den Haag (6%) en binnen Nederland (5%) (zie tabel 5) (RIVM, 2022).

Tabel 5: Gegevens over beperkingen vanwege gezondheid onder inwoners van Moerwijk-Noord uitgedrukt in percentages uitgezet tegen gegevens van de gemeente Den Haag en Nederland

	Beperking vanwege gezondheid	Ernstige beperking vanwege gezondheid
Moerwijk-Noord	39%	7%
Gemeente Den Haag	35%	6%
Nederland	34%	5%

3.3 Behoeftte aan sport vanuit Moerwijk-Noord

Op 26 februari is er door de gemeente een schouw van Moerwijk-Noord geweest. In deze schouw is een ronde gelopen door de wijk om zo een goed beeld te krijgen van wat er speelt in Moerwijk-Noord. Hierbij was ook de burgemeester van Den Haag aanwezig, en is onder andere BSV Moerwijk-Noord en zijn omgeving bekeken. In gesprekken met directe bewoners tijdens die schouw kwam naar voren dat kinderen uit de buurt, soms de eigen kinderen, geregeld over de hekken klimmen bij de Haagse Sporttuin Moerwijk of BSV Moerwijk-Noord om te kunnen voetballen. Er blijken veel kinderen die willen sporten op momenten dat de Sporttuin of BSV Moerwijk-Noord niet open is. Daarnaast werd tijdens de schouw duidelijk dat Moerwijk-Noord een plek mist waar men samen kan komen in een soort buurt-/wijkcentrum, waar bewoners uit de wijk ook kunnen sporten en bewegen (zie Bijlage 2), dit werd ook bevestigd door de wijkprofessionals. De behoefte aan sport vanuit de buurt is in veel opzichten nog onderbelicht. In het volgende rapport gaan we deze behoefte verder onderzoeken.

4 Hardware

In deze nulmeting is het BVO-model van het Kenniscentrum Sport en Bewegen als vertrekpunt genomen. Het model heeft drie onderdelen benoemt die in combinatie bijdragen aan een beweegvriendelijke omgeving, namelijk Hardware, Orgware en Software. Bij hardware gaat het om de fysieke (sport)infrastructuur, zoals sportaccommodaties, playgrounds, openbare (groene ruimte), routes en paden en toeristische & recreatieve buitengebieden.

4.1 Verenigingscomplex BSV Moerwijk-Noord

Ter inventarisatie van de sportaccommodaties en status van deze accommodaties, is op 09-01-2024 een schouw en analyse gedaan van de huidige situatie. Gedurende de schouw hebben twee onderzoekers over het terrein gelopen en daarbij alle onderdelen van het terrein geëvalueerd. Uit de schouw is gebleken dat de staat van het mini-stenen veld, het terras, de opslagruimte buiten, de dug-out van veld 1, de toiletten en de entree bij binnenkomst van het clubhuis op dit moment ondermaats zijn. Dit wil zeggen dat de kwaliteit niet bijdraagt noch uitnodigt aan sporten of bewegen en of de kwaliteit niet is wat men van een sportvereniging mag verwachten. Daarnaast zijn er een aantal onderdelen neutraal. Dit zijn de dug-out van veld 2 de goals van veld 2 en de middenstrook waar toeschouwers kunnen kijken en de kantine, en wil zeggen: het kan beter maar het volstaat en dient het doel. Tot slot zijn alleen de goals op veld 1 goed bevonden. Hiermee willen we aangeven dat deze op dit moment geen onderhoud nodig hebben. De resultaten zijn hieronder weergegeven in tabel 6, foto's die gemaakt zijn tijdens de schouw zijn te vinden in bijlage 3.

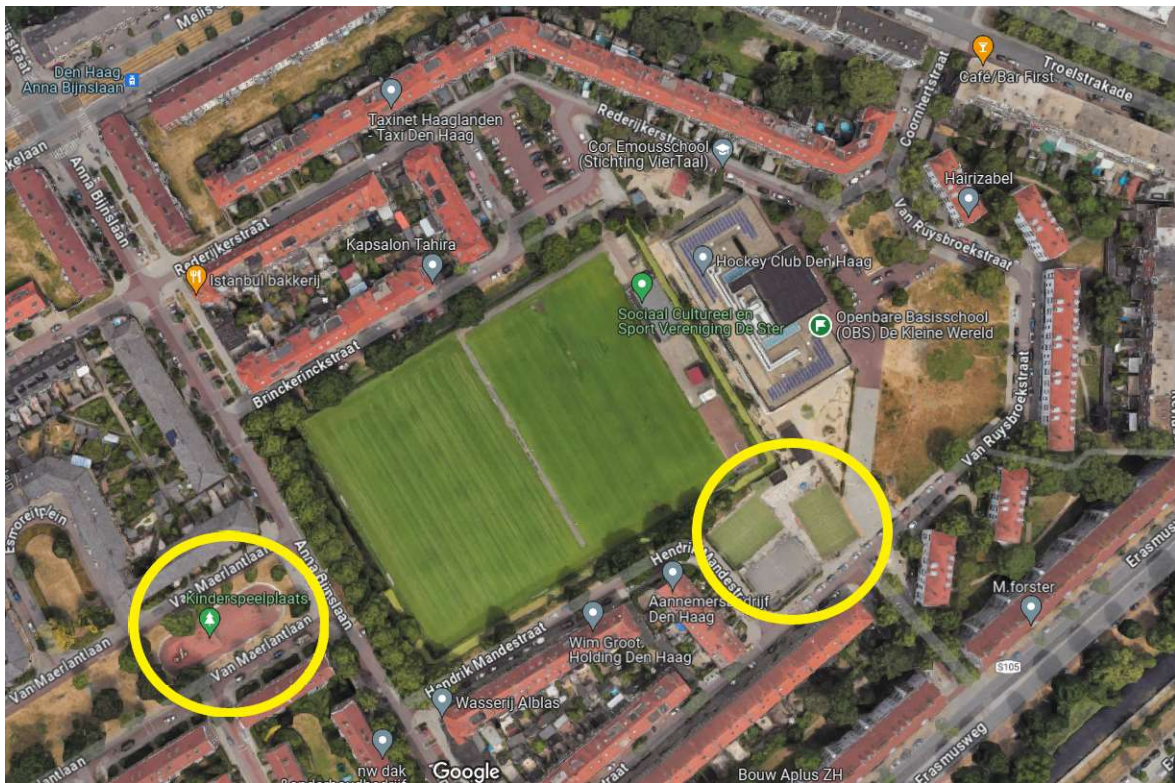
Tabel 6: Schematische weergave van de aanwezige hardware/faciliteiten en de kwaliteit ervan

	Heel slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Heel goed
1. Mini stenen veld		x			
2. Terras /container	x				
3. Opslag ruimte buiten	x				
4. Goals veld 1				x	
5. Dug-out veld 1		x	x		
6. Goals veld 2			x		
7. Middenstrook			x		
8. Toiletten (binnen)	x				
9. Entree (binnen)		x			
10. Kantine			x		

Daarnaast viel tijdens de schouw op dat er geen verlichting aanwezig is voor veld 1 en is de kwaliteit van de kleedkamers niet bekeken omdat deze ten tijde van de schouw gesloten waren. Ook is gekeken naar de bespeelbaarheid van het veld. Op basis van gesprekken met leden blijkt dat de velden veelal onbespeelbaar zijn wegens weersomstandigheden. Dit is ook meermaals zelf vastgesteld. Mogelijkerwijs zit er kwaliteitsverschil tussen de twee velden en is één van beide velden beter bespeelbaar dan het andere, dit is echter niet naar voren gekomen in de gesprekken die zijn gevoerd. De algemene indruk op basis van de gesprekken en observaties is dat de kwaliteit ontoereikend is (foto's zijn te vinden in bijlage 4). Daarnaast is uit gesprekken met de gemeente Den Haag gebleken dat de velden minder gebruikt worden dan de norm van een bespelingsequivalent 5.0 per veld (zie Bijlage 1).

4.2 Playgrounds & speelplekken

Afbeelding 3: Locatie dichtstbijzijnde playgrounds/speelplekken in Moerwijk-Noord.

4.3 Openbare groene ruimte

Rondom het sportcomplex ligt een sloot met aangrenzend een groene strook van struiken en bomen. Deze openbare groene strook is door middel van observatie geanalyseerd vanaf de sportvelden. Ten tijde van de schouw is deze groenstrook zeer vervuild met afval (foto's zijn te vinden in bijlage 5). Wanneer je op de velden staat word je gevoelsmatig omgeven met afval. Dit creëert geen fijne en uitnodigende sfeer om te sporten of te bewegen.

4.4 Routes & paden

Tijdens de observaties is gekeken naar de routes om op het terrein te komen en de routes en paden op het terrein. Hieruit blijkt dat het terrein van BSV Moerwijk-Noord op 1 plek te betreden is (via de noordoostkant). De entree is momenteel niet goed zichtbaar (zie bijlage 6 en afbeelding 4). Daarentegen biedt het naastgelegen parkeerterrein (zie afbeelding 4) en de nabijgelegen tramhaltes (linksboven omcirkeld op afbeelding 5) mogelijkheden voor gastverenigingen die in een competitie meedoen.

Afbeelding 4: bovenaanzicht van de omgeving rondom de entree naar BSV Moerwijk-Noord. De groene lijn is de looproute op het terrein. De oranje lijn toont de ingang vanaf de straat naar het terrein. De gele route toont de omliggende route voor doorgaand verkeer.

Afbeelding 5: Bovenaanzicht van de beweegroutes rondom BSV Moerwijk-Noord. De groene lijn is de looproute op het terrein. De oranje lijn toont de ingang vanaf de straat naar het terrein. De gele route toont de omliggende route voor doorgaand verkeer. Daarnaast is links bovenin de dichtstbijzijnde tramhalte omcirkeld.

Ook is de kwaliteit van de routes en paden op het terrein zelf beoordeeld. Ondanks dat er kleine verbeteringen kunnen plaatsvinden waren er geen grote obstakels of belemmeringen op de paden naar de velden of bij het bereiken van het clubgebouw (bijlage 7). De paden en routes volstaan daarom en de kwaliteit is daarom goed bevonden (zie tabel 7).

Tabel 7: Beoordeling routes en paden op het terrein van BSV Moerwijk-Noord.

	Heel slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Heel goed
Routes en paden				x	

Eveneens is gekeken naar de toegankelijkheid van het clubgebouw zelf. Deze is niet toereikend en als heel slecht beoordeeld (zie tabel 8 en bijlage 8). Dit is gebaseerd op de volgende punten:

- Het gebouw is enkel met een trap (aan weerszijde van het gebouw) te bereiken.
- De ingang is niet zichtbaar vanaf de entree.
- De ingang heeft een hoge drempel.
- Bij binnenkomst wordt de looproute geblokkeerd door obstakels.
- De toiletten zijn niet rolstoeltoegankelijk.
- De klapdeuren binnen in het clubgebouw zijn zwaar en kunnen niet naar elke kant open.

Tabel 8: Toegankelijkheid van het clubgebouw van BSV Moerwijk-Noord in januari 2024.

	Heel slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Heel goed
Toegankelijkheid van clubgebouw	x				

4.5 Toegankelijkheid en inclusie

Op basis van onze observaties over de hardware zijn er een aantal punten die benoemd moeten worden met betrekking tot toegankelijkheid. BSV Moerwijk-Noord is goed te bereiken met het openbaar vervoer. Het heeft een centrale locatie in de wijk en is daardoor voor buurtbewoners lopend te bereiken. Daarnaast is er parkeergelegenheid naast de ingang. Wel zouden er plekken voor fietsen gerealiseerd kunnen worden. Dit maakt de locatie extra toegankelijk en bereikbaar en stimuleert beweeggedrag. Daarnaast zou er gekeken kunnen worden of er meerdere toegangsmogelijkheden naar het terrein van BSV Moerwijk-Noord gerealiseerd kunnen worden. Hierdoor sluit de locatie beter aan bij de omliggende sportfaciliteiten (zoals de Haagse Sporttuin Moerwijk en de playground op de Van Maerlantlaan). Op dit moment is de enige manier om op het sportcomplex te komen via de ingang bij het parkeerterrein. Rolstoelgebruikers, scootmobiel en kinderwagens moeten hierbij over de autoweg, hierdoor zou deze ingang als onveilig ervaren kunnen worden.

Daarnaast is goed te benoemen dat het clubgebouw op de eerste verdieping is en momenteel enkel met een trap te betreden is. Er valt dus winst te behalen wanneer het clubgebouw ook toegankelijk wordt gemaakt voor rolstoelgebruikers, scootmobiel en kinderwagens.

5 Software

5.1 Activiteiten

5.1.1 Wie gebruiken het veld?

Op basis van interviews is vastgesteld dat momenteel alleen leden van de voetbalvereniging De Ster de velden kunnen gebruiken. Dit kan enkel op vooraf afgesproken momenten (tijdens trainingen en wedstrijden). Er is van maandag tot en met vrijdag in de avonden training. In het weekend zijn er wedstrijden (doorgaans de gehele zaterdag en zondag).

5.1.2 Wie gebruiken het clubgebouw

Daarnaast is uit de interviews gebleken dat het clubgebouw alleen open is op trainingsdagen. Verder kunnen alleen leden van voetbalvereniging De Ster gebruik maken van het clubgebouw. Volgens het bestuur van voetbalvereniging De Ster vinden er dus geen andere activiteiten plaats. In het verleden is er wel een kaartavond geweest. Dit is pre-corona gestopt wegens ruzie. Sinds dat moment zijn er volgens het bestuur van voetbalvereniging De Ster geen activiteiten in het clubgebouw. In de praktijk blijkt echter dat er incidenteel wel degelijk een andere activiteit plaatsvindt, zoals een verjaardag, en is er ook een wandelgroep die vanuit voetbalvereniging De Ster vertrekt.

Er is een beperkt aantal mensen die toegang hebben tot het clubgebouw. Dit zijn de bestuursleden en een aantal mensen die dit nodig hebben voor vrijwilligerswerk: schoonmakers en mensen van de bar.

5.2 Communicatie & voorlichting

5.2.1 Communicatie nieuwe leden en lidmaatschapsreis

Uit de interviews bleek dat er al enige tijd door voetbalvereniging De Ster geen actieve werving van nieuwe leden plaatsvindt. Potentiële nieuwe leden kunnen contact opnemen met bestuursleden door te mailen of te bellen. De telefoonnummers van de bestuursleden en een emailadres zijn vindbaar op de website van voetbalvereniging De Ster.

Als mensen lid willen worden krijgen ze een inschrijfformulier met aan de ene kant het inschrijfformulier en aan de andere kant de praktische zaken zoals wanneer ze contributie moeten overmaken.

Na inschrijving wordt het nieuwe lid door de wedstrijdsecretaris van voetbalvereniging De Ster bij de KNVB ingeschreven. Hierna ontvangt het nieuwe lid van de KNVB een automatische mail met het KNVB lidnummer en de KNVB informatie over de wedstrijden. Wanneer ze vervolgens bij een team zitten wordt alle verdere communicatie in de whatsapp groep van het team gedaan.

Als een lid zich uitschrijft, gaat er een bericht naar de administratie van voetbalvereniging De Ster, die handelen de verdere uitschrijving af. Het lid ontvangt vervolgens via de KNVB een automatisch bericht via de e-mail, dezelfde e-mail als opgegeven bij de inschrijving, over de uitschrijving. Bij uitschrijving vind er geen communicatie meer plaats van voetbalvereniging De Ster naar het uitschrijvende lid.

5.2.2 Communicatie/betrokkenheid huidige gebruikers bij ontwikkelingen

BSV Moerwijk-Noord

De leden van voetbalvereniging De Ster krijgen voornamelijk via Whatsapp groepen informatie tot zich. Ook wordt er gebruik gemaakt van de website en een beroep gedaan op de ploegleiders (zie hoofdstuk 6.4.1). Deze berichten zijn over het algemeen mededelingen, waar de leden geen inspraak op hebben. Het bestuur van voetbalvereniging De Ster geeft aan dat leden die inspraak willen, of ergens op willen reageren, dit veelal op onofficiële momenten doen (zoals in de kantine). Updates vanuit het bestuur naar leden van voetbalvereniging De Ster worden niet systematisch periodiek gedaan. Het bestuur van voetbalvereniging De Ster ziet erop toe dat updates gecommuniceerd worden en de website zo goed mogelijk bij wordt gehouden.

Er is, verplicht, 1 keer per jaar een Algemene Ledenvergadering. Indien nodig wordt er door het bestuur van voetbalvereniging De Ster een extra ALV georganiseerd, om de leden mee te nemen in de ontwikkelingen op en/of rondom De Ster. De uitnodiging ontvangen de leden via de whatsapp

groep. Voorheen werd dit middels een briefing gedaan over de e-mail, maar de adressen kloppen al lang niet meer. Er komen zo'n 60 á 70 leden naar de ALV.

5.2.3 Betrokkenheid/communicatie bewoners van Moerwijk-Noord

Voetbalvereniging De Ster heeft tot op heden sporadisch contact met de bewoners die om de sportvelden wonen. Dit contact gaat via via. Contact wordt voornamelijk gelegd vanuit een aantal leden dat in de wijk woont. Het contact vanuit de vereniging richting omwonenden is minimaal. De vereniging geeft daarbij aan dat, wanneer zij pogingen tot contact doen, zij weinig respons krijgen.

Voorbeeld:

De voetbalvereniging heeft in het verleden wel eens nare brieven gekregen van bewoners die last hebben van geluidsoverlast en allerlei overlast van de club. Toen heeft het bestuur besloten om, bij de nieuwe start van de competitie, omwonenden uit te nodigen voor een kopje koffie. Dit ging via een brief, die een van de leden bij de omwonenden in de brievenbus heeft gegooid. Helaas kwam maar één bewoner. De vereniging heeft dit twee keer uitgevoerd, maar de respons was heel erg laag.

Er worden momenteel geen evenementen georganiseerd voor of met de wijkbewoners. Voor corona organiseerde de vereniging, samen/in samenwerking met, de wijkraad van Moerwijk een keer per maand een evenement waarbij ouderen uit de wijk kwamen eten. Dat werd elke keer druk bezocht, sinds corona wordt dit niet meer georganiseerd.

5.3 Inclusie en voorzieningen

Sinds corona richt de BSV zich enkel op voetbal. Het aanbod zou daarom inclusiever kunnen om beter aan te sluiten bij de wijk. Daarnaast zijn de mogelijkheden voor potentiële nieuwe leden om contact op te nemen beperkt. Door een mix van omstandigheden sluit de communicatie niet aan bij de diversiteit van bewoners en zijn er slechts beperkte mogelijkheden voor geïnteresseerden om contact op te nemen.

6 Orgware

6.1 Partners BSV

In dit project zijn meerdere partners primair en secundair betrokken. Primair zijn op dit moment de gemeente Den Haag, de Haagse Hogeschool, voetbalvereniging De Ster, de Haagse Sporttuin Moerwijk en de Hockey Foundation betrokken.

Zoals eerder besproken zijn de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool aangehaakt op de reeds bestaande samenwerking tussen voetbalvereniging De Ster, de Haagse Sporttuin Moerwijk en de Hockey Foundation. Het doel van de Hockey Foundation is daarin ondersteuning te bieden voor het ontwikkelen van een plek waar ook gehockeyd kan worden.

In december 2023 is ten behoeve hiervan Hockeyclub Den Haag (HCDH) opgericht door oud leden van Hockeyvereniging HDM. HCDH heeft net als voetbalvereniging De Ster als doel om sport aan te bieden voor bewoners van Moerwijk-Noord. De club geeft de lessen op het terrein van de Haagse Sporttuin Moerwijk en heeft op dit moment één team gevormd met bewoners uit de buurt, namelijk het onder-9 mix team. Dit team gaat vanaf 2 maart voor het eerst competitie spelen, waarbij voorlopig veld 7 van HDM het thuisveld is. HCDH zal als gelijkwaardige partner binnen het samenwerkingsverband gaan opereren en zal geleidelijk aan de rol van de Hockey Foundation binnen het ontwikkelen van een BSV overnemen.

Secundair in de samenwerking zijn op dit moment de buurtkamers. Deze organisaties komen uit andere delen van Moerwijk, omdat Moerwijk-Noord nog geen eigen buurtkamer heeft. De buurtkamers vervullen binnen verschillende thema's een belangrijke rol in de wijk (NPZW, 2023). Naast deze organisaties zijn de buurtsportcoach(es), de partijen uit het bondgenotenoverleg (zie Bijlage 9) en de community builder betrokken. Een community builder is in gemeentelijke dienst en werkt in de Haagse wijken aan het versterken van de participatie en sociale cohesie. Zij staan onafhankelijk in de beleidsontwikkelingen en stellen de vragen van bewoners centraal (Burggraaff, 2019). Tot slot zijn de twee naburige basisscholen: 1. O.B.S. De Kleine Wereld. 2. Cor Emousschool aangesloten. De Cor Emousschool is een school voor leerlingen met een communicatieve beperking ('cluster 2'). Leerlingen op de Cor Emousschool komen niet enkel uit Moerwijk-Noord of uit de direct omliggende wijken. Er zal in de loop van de tijd gekeken moeten worden of en op wat voor manier BSV Moerwijk-Noord kan bijdragen aan het sporten en bewegen voor leerlingen van de Cor Emousschool.

6.2 Onderhoud & beheer

Onderhoud en beheer van het clubgebouw is op dit moment in handen van voetbalvereniging De Ster. De velden worden onderhouden en beheerd door de gemeente Den Haag.

6.3 Eigenaarschap & financiën

De locatie en de sportvelden zijn eigendom van gemeente Den Haag. Voetbalvereniging De Ster huurt de 2 sportvelden en heeft de opstallen in bruikleen van de gemeente Den Haag.

6.4 Voetbalvereniging De Ster: organisatie en leden

6.4.1 Organisatiestructuur

De vereniging heeft een bestuur bestaande uit 4 leden. Deze bestuursleden vervullen de functies: voorzitter, secretaris, penningmeester en wedstrijdsecretaris. Het bestuur wordt gekozen door de leden (Algemene Leden Vergadering). Daaronder zijn er commissies (zie organogram). Er is vanuit het bestuur geen vast aanspreekpunt voor specifieke commissies. Binnen de commissies is er wel vaak iemand die een voortrekkersrol neemt. De commissieleden zijn vrijwilligers binnen de vereniging. In principe kan iedereen die dat wil een functie in een commissie bekleden, zolang deze persoon vertrouwd wordt. Daarbij is er een constant tekort aan vrijwilligers. Sommige commissies bestaan uit een enkel lid (zoals de commissie onderhoud) andere commissies bestaan uit een groep leden (zie aantal achter de commissienaam in organogram). Daarnaast nog twee punten die goed zijn te benoemen. Zo is er een op maandag schoen en is er een materiaalman die volledig autonoom werkt. Deze persoon doet dit al tientallen jaren.

Binnen de club wordt onderscheid gemaakt tussen clubleden en KNVB leden. De KNVB leden voetballen daadwerkelijk. Deze leden zitten in een voetbalteam. Er zijn 7 voetbalteams. Elk team

BSV Moerwijk-Noord 2023 - 2024

Lectoraat: Impact of Sport

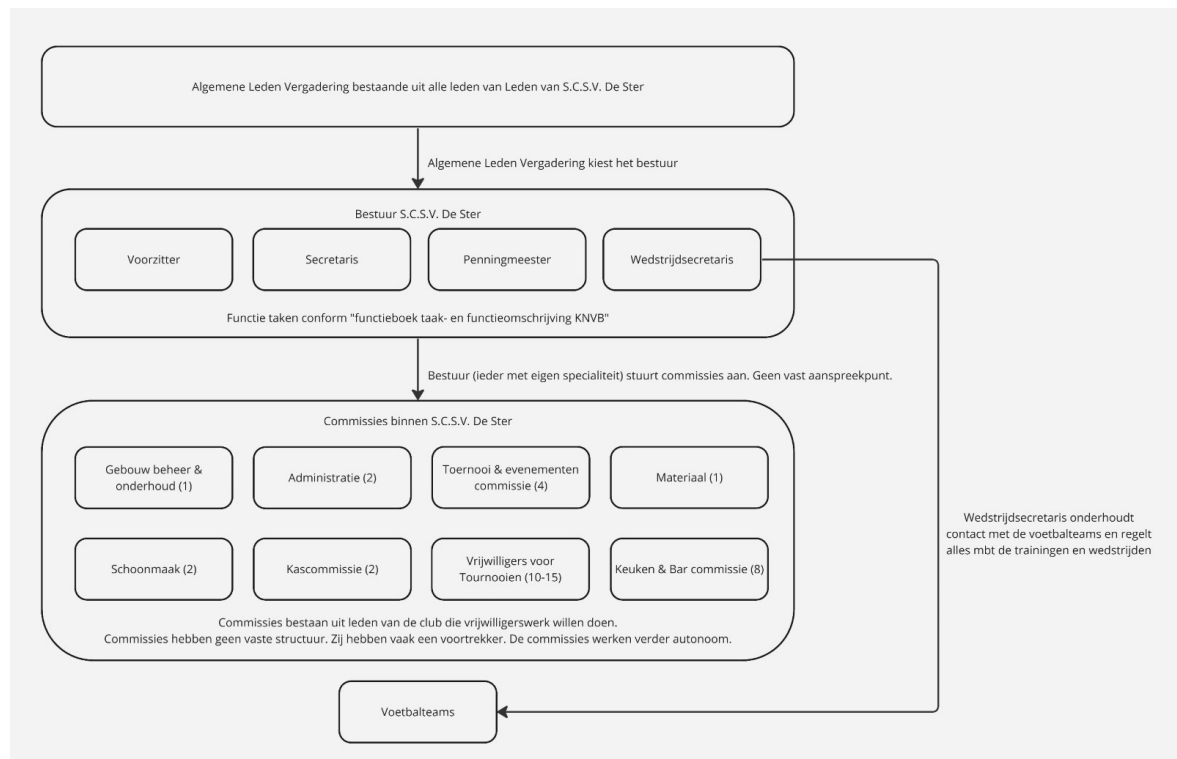
De Haagse Hogeschool, 2024

heeft 1 à 2 ploegleiders. De voetbalteamleden organiseren zich in whatsapp groepen waar alle informatie wordt gedeeld. Voorafgaand aan een blok/kwartaal komen de ploegleiders en de vrijwilligers bij elkaar en wordt er afgesproken wie wanneer welke vrijwilligersdienst op zich neemt en wanneer de trainingen zijn. Daarnaast wordt doorgenomen wanneer de wedstrijden zijn. De uitkomst van deze fysieke bijeenkomst wordt verspreid in de whatsappgroepen zodat iedereen van de teams op de hoogte zijn. De trainingen en invulling van de trainingen worden door de teams zelf geregeld. Vaak wordt de training verzorgd door mensen die al langer voetballen. Soms zijn zij ook onderdeel van het team en spelen ze ook de wedstrijden mee. Op dit moment schrijven zich per jaar zo'n 30 mensen in. Er schrijven zich per jaar zo'n 15 tot 20 mensen uit.

6.4.2 Organogram

Om inzichtelijk te maken hoe de organisatie er visueel uit ziet is een organogram gemaakt. Deze is voorgelegd aan het bestuur van voetbalvereniging De Ster en vervolgens verscherpt. Alle bestuursfuncties worden vervuld door één persoon. Daarnaast is uitgevraagd hoeveel leden elke commissie heeft (zie afbeelding 6).

Afbeelding 6: Organogram voetbalvereniging De Ster februari 2024. Het aantal leden per commissie is tussen haakjes weergegeven achter de commissie naam.

6.4.3 Leden

Op basis van de ledenadministratie hangt het aantal leden rond de 300. Van alle leden zijn er zo'n 30 actief als vrijwilliger. Sinds 2019 is er een toename van 199 in 2019 tot 326 in 2021. Hierna loopt het ledenaantal flink terug, mogelijk mede door Covid-19. Op dit moment zijn er volgens het bestuur ongeveer 250 leden. Van deze 250 leden zijn er 50 oudere leden die niet meer voetballen. Van de 200 leden die volgens het bestuur van voetbalvereniging De Ster fit genoeg zijn sport 60% á 70% van de leden wekelijks, de overige leden sporten minder dan eens per week. Dit gebeurt dus uitsluitend tijdens trainingen en wedstrijden. In deze nulmeting hebben wij nog niet kunnen achterhalen waar de leden vandaan komen, en of de vereniging op dit moment ook een echte wijkgerichte vereniging is.

6.4.4 Werving nieuwe leden

De bewustwording dat de BSV Moerwijk-Noord iets moet vinden om (nieuwe) leden te betrekken, zodat zij actiever worden is bij het bestuur aanwezig. Het is voor de vereniging nu vooral de vraag hoe je dat zou kunnen doen. De vereniging heeft het idee om via een tool of gemeenschappelijke noemer dit te realiseren.

6.4.5 Ledenparticipatie

Het bestuur van voetbalvereniging De Ster is tevreden over de inzet en het enthousiasme van de leden met betrekking tot het voetballen. Het bestuur geeft aan dat je elk lid te vriend moet houden/koesteren, en daar wordt door het bestuur ook op ingezet. Als het gaat over de inzet van de leden om bij te dragen aan de vereniging is het bestuur momenteel niet tevreden. De leden zijn nu passief en mogen actiever zijn, zoals meedoen aan activiteiten die minder met voetbal te maken hebben of zich aanmelden als vrijwilliger. Daardoor zou ook de kantine meer benut kunnen worden. Dit staat door de weeks leeg (recentelijk gebruik door de BSV/Gemeente Den Haag niet meegenomen).

6.4.6 Mate van vrijwilligerswerk

Alle commissies bestaan uit vrijwilligers. Er zijn geen formele eisen om vrijwilliger te worden. Het is ook vrijwillig om je aan te melden als vrijwilliger. Het blijft een uitdaging voor het bestuur om de vrijwilligers actief te houden en ervoor te zorgen dat de vrijwilligers de afspraken nakomen.

6.5 Inclusie en ondersteuning

Het bestuur is van mening dat de vereniging open staat voor elk soort lid, ongeacht afkomst en religie. *“Een lid is een lid en daar wordt geen onderscheid in gemaakt”*. Volgens het bestuur van voetbalvereniging De Ster is het ledenbestand op dit moment niet divers. Voetbalvereniging De Ster is van oorsprong een voetbalvereniging met een Surinaams-Javaanse achtergrond. Ondanks dat het bestuur aangeeft dat niet alle leden een Surinaams-Javaanse achtergrond hebben, is dit momenteel nog wel goed terug te zien in de leden. Door de samenwerking die het bestuur is aangegaan met De Haagse Sporttuin Moerwijk en de Hockey Foundation heeft het bestuur al duidelijke stappen gezet om meer aan te sluiten bij de diversiteit van Moerwijk-Noord.

Daarnaast liggen er nog veel kansen in het bereiken en werven van bewoners van Moerwijk-Noord. Er wordt op dit moment geen actieve werving gedaan vanuit voetbalvereniging De Ster en er is geen ondersteuning voor nieuwe leden om hun plek te vinden binnen voetbalvereniging De Ster.

7 Conclusie

Dit document geeft een goed beeld van de situatie in Moerwijk-Noord tussen zomer 2023 en voorjaar 2024, en een eerste stand van zaken van het nieuwe Living Lab: BSV Moerwijk-Noord. De komende jaren zal de BSV zich verder ontwikkelen en jaarlijks wordt daarom een inventarisatie gedaan van de stand van zaken.

Op basis van bovenstaande document zijn er per hoofdstuk een aantal punten die uitgelicht kunnen worden:

- Wanneer we kijken naar de achtergrondinformatie van Moerwijk-Noord zien we dat de man-vrouw verhouding redelijk gelijk is. Om aan te sluiten bij de buurt kan BSV Moerwijk-Noord een aantrekkelijk sportaanbod voor zowel mannen als vrouwen creëren.
- De herkomst van de bewoners van Moerwijk-Noord is divers. Ook met de culturele aspecten en verschillen kan rekening gehouden worden bij het ontwikkelen van een buurtsportvereniging.
- 43% van de inwoners van Moerwijk-Noord heeft geen geregistreerd werk. Het realiseren van BSV Moerwijk-Noord kan inwoners de mogelijkheid geven vrijwilligerswerk te doen en zich te ontwikkelen.
- Het gemiddelde inkomen van inwoners van Moerwijk-Noord ligt lager dan in de rest van de gemeente Den Haag en ten opzichte van het landelijk niveau. Dit kan van invloed zijn op sportlidmaatschap. De verenigingen binnen BSV Moerwijk-Noord kunnen hier in hun financiën rekening mee houden, door bv. te kijken naar het gebruik van de Ooievaarspas.
- In Moerwijk-Noord sporten en bewegen mensen minder ten opzichte van de gemeente Den Haag of landelijk niveau. Daarnaast is er meer overgewicht en ernstig overgewicht in Moerwijk-Noord en worden relatief meer mensen beperkt of ernstig beperkt vanwege hun gezondheid in Moerwijk-Noord ten opzichte van de gemeente Den Haag of op landelijk niveau. Kortom, er is veel gezondheidswinst te behalen met BSV Moerwijk-Noord.

Op basis van de evaluatie van de hardware van BSV Moerwijk-Noord kan het volgende geconcludeerd worden:

- De hardware is in slechte staat. Dit stimuleert bewoners momenteel niet te sporten of te bewegen.
- Er is veel potentie om verbinding te maken met de omliggende sportfaciliteiten (zoals de Haagse Sporttuin Moerwijk).
- Gezien de slechte gezondheid van bewoners en de mate waarin zij beperkt worden zou er bij de ontwikkeling van BSV Moerwijk-Noord aandacht moeten blijven voor de toegankelijkheid van de faciliteiten en het creëren van een inclusief aanbod met mogelijkheden voor iedereen.

Met betrekking tot de software kan het volgende uitgelicht worden:

- Om een goede samenwerking tussen alle partijen te waarborgen moet er duidelijk in kaart gebracht worden welke activiteiten er nu bij BSV Moerwijk-Noord plaatsvinden. Daarnaast kunnen er in een vroeg stadium duidelijke afspraken gemaakt worden over het gebruik door de verschillende partijen.
- Op dit moment worden leden van voetbalvereniging De Ster niet tot nauwelijks ondersteund in hun lidmaatschapsreis. Hier valt winst te behalen.
- Bewoners rondom BSV Moerwijk-Noord worden op dit moment weinig betrokken. Het betrekken van omwonenden biedt kansen.

Ook op het gebied van orgware zijn er een paar punten die uitgelicht kunnen worden:

- Er zijn veel partners betrokken bij BSV Moerwijk-Noord. Op basis van de eerdere Living Labs is het belangrijk geregeld te blijven evalueren of iedereen nog steeds dezelfde visie heeft en aan dezelfde missie werkt.
- Om te zorgen dat de gelijkwaardigheid gewaarborgd is en de buurtsportvereniging tot een succes te maken kunnen de sportverenigingen actief leden gaan werven binnen Moerwijk-Noord.
- Het motiveren van vrijwilligers is een uitdaging. Hier zal meer aandacht en energie in zitten.

BSV Moerwijk-Noord is een plek waar bij de aanwezige partijen al energie zat. Door het aansluiten van de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool komt hier nog meer energie bij. De eerste periode binnen deze nieuwe samenwerking stond daarom in het teken van het maken van gezamenlijke plannen en het creëren van een gezamenlijke visie. Daarbij zijn er ook al direct plannen gemaakt om aan de slag te gaan met de hardware. Eind april 2024 is er een fysieke brug geopend tussen de Haagse Sporttuin Moerwijk en BSV Moerwijk-Noord. Daarnaast starten in de zomer van 2024 werkzaamheden aan de sportvelden om één multifunctioneel veld te realiseren en een nieuw natuurgrasveld neer te leggen. Deze veelbelovende veranderingen kenmerken de energie binnen BSV Moerwijk-Noord en zullen bijdragen aan het sport en beweeggedrag binnen Moerwijk-Noord.

8 Referenties

- Burggraaff, W. (2019). Van niemand en van iedereen: community builders in Haagse wijken. Geraadpleegd op 17 juni 2024, van [https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/8872550/1/RIS305388_Bijlage#:~:text=De%20community%20builders%20dragen%20door,\(veer\)kracht%20van%20wijkbewoners.](https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/8872550/1/RIS305388_Bijlage#:~:text=De%20community%20builders%20dragen%20door,(veer)kracht%20van%20wijkbewoners.)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2024a). Kerncijfers wijken en buurten 2023. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2024/11/kerncijfers-wijken-en-buurten-2023>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2024b). Kerncijfers wijken en buurten 2022. <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2024/11/kerncijfers-wijken-en-buurten-2022>
- Hoyng, J, Eck, M. van (2021) Model BeweegVriendelijke Omgeving (BVO-model). Kenniscentrum Sport & Bewegen.
- NPZW (2023). Nationaal Programma Zuid West. <https://npzw.nl/>
- RIVM (2022). Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2021/2016/2020/2022. <https://statline.rivm.nl/#/RIVM/nl/dataset/50120NED/table>
- Valentijn, D. (2002). De Wederopbouw. Haagse gids voor architectuur en stedenbouw in de periode 1945-1965. *VOM-reeks* (2002, (1).
- Van der Heijden, E. Loeber, A., Andriessen, D., Bleijenbergh, C., Duiveman, R. (2022) De Stad als Lab, Waardevol Samenwerken in een stadslab. Den Haag: De Haagse Hogeschool.

9 Bijlages

Bijlage 1: Opbouw bespeelnorm – Gemeente Den Haag

De norm die gehanteerd wordt is een bespelingsequivalent van 5.0 per veld. de gemeente Den Haag gebruikt onderstaande verdeling:

Team	Bespelingsequivalent
Senioren	1.0
MO/JO-19/18	1.0
MO/JO-17/16/15/14/	0.75
MO/JO-13/12	0.5
MO/JO-11/10	0.35
MO/JO-9/8/7	0.25

Voorbeeld: 4 JO9 teams telt als 1.0 voor het bespelingsequivalent

Bovenstaande geldt in de basis voor KNVB-teams. Echter, als de gemeente constateert dat er veel onderlinge competities zijn of trainingsgroepen, dan is het veld toch goed in gebruik. Ondanks dat de vereniging de bespelingsequivalent niet behaalt.

Bijlage 2: Veldnotitie Schouw Gemeente

Eigen naam	Eigen functie	Datum
Tom Arnoldus-van Schendel	Docent/onderzoeker	26-02-2024
Plaats en context OBS de kleine wereld – Moerwijk Noord. De burgermeester was uitgenodigd, op verzoek van de basisschool, om een schouw te lopen in de wijk. De huidige overlast op en rondom het schoolplein was de directe aanleiding.		
Fysieke omgeving De schouw was in Moerwijk-Noord, in de omgeving van OBS De Kleine Wereld, Cor Emousschool en voetbalvereniging de Ster. Het was donker rond 19:00 s 'avonds, weinig verlichting op straat en rondom de complexen. Er lag veel afval op straat.		
Sociale omgeving De groep bestond professionals (handhavers, politie, burgemeester, directrices van de scholen, community builder). Er waren ook bewoners, die vooral vanuit het bondgenotenoverleg waren aangesloten. Er waren weinig tot geen andere mensen op straat tijdens de wandeling.		
Specifieke gebeurtenis De schouw begon bij het schoolplein van OBS de Kleine Wereld. Er stond een tafel klaar met een verzameling aan lachgas flessen, die gevonden worden op het schoolplein. De bewoners geven ook aan dat er veel overlast is van hangjongeren rondom het complex. Het braakliggende terrein voor de school werd aangehaald. De bewoners geven aan dat hier al jaren niks mee wordt gedaan. Het is nu een hondenpoep veld of opslagplek voor de gemeente. Initiatief om hier een tijdelijke pumptrack aan te leggen is verworpen. Een aantal bewoners geven aan dat kinderen, soms de eigen kinderen, over de hekken klimmen bij de sporttuin en de sportvereniging, omdat ze graag willen voetballen in het weekend. Er zijn dan geen activiteiten of er is geen beheer, waardoor er niks gebeurt op de velden/in de sporttuin. Een mevrouw geeft aan dat haar kinderen zelf een route namen via de sloot, om toch op het veld te komen en te voetballen. Zij vindt dat erg vies, omdat er veel afval ligt en er een rattenplaag is. Een andere mevrouw geeft aan dat zij in Moerwijk-Noord een plek mist waar zij naar toe kan om samen te komen, een soort buurt/wijkcentrum. Waar de wijk ook kan sporten en bewegen. Ze geeft aan dat dit een groot gemis is. Ook zij wil graag meedenken over de BSV, maar vindt dat wel nog lastig, omdat zij niet weet wat er wordt verwacht. Een tweetal bewoners kaarten op het einde nog de feesten bij de Ster aan, die voor overlast zorgen op het gebied van geluid vanuit het complex. Maar ook op de parkeerplaats vlakbij de vereniging. Aan het einde deed de burgemeester nog een woordje. De strekking: incidenten blijven melden, dit is op te lossen, waarden de betrokkenheid, laten we voor de zomer nog een schouw lopen in het daglicht.		
Eigen inbreng De Ster, BSV, HHS,		

Jouw ervaring

De bewoners die aanwezig waren zijn actief en betrokken in de wijk. Organiseren ook feesten als het lentefeest en haloween. Willen ook graag meedenken over sport en bewegen in de wijk. Het afval en de overlast van jongeren is wel het grootste hekelpunt in de directe omgeving van OBS de Kleine Wereld, Cor Emousschool en voetbalvereniging de Ster.

Eventuele actiepunten

Contact opnemen via het bondgenotenoverleg met de actieve bewoners.

Bijlage 3: Foto's Schouw De Ster

Bijlage 4: Foto Bespeelbaarheid Veld

Bijlage 5: Foto's Vervuiling Groene Ruimte

Bijlage 6: Foto's Zichtbaarheid Entree De Ster

Bijlage 7: Foto's Routes en Paden Terrein De Ster

Bijlage 8: Foto's Toegankelijkheid Clubgebouw De Ster

Bijlage 9: Partijen Bondgenotenoverleg

Partij
Bewoners (12)
Haagse Sporttuin Moerwijk
Gemeente Den Haag – OCW, DSO, DPZ
Haagwonen
OBS de Kleine Wereld
Staedion
Basisschool speciaal onderwijs Viertaal
Gemeente Den Haag
GGD Haaglanden
Politie
Jong Leren Den Haag
Haagse Hogeschool
Duurzaam Den Haag
Wijkz